

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук

ЗАТВЕРДЖЕНО
гуманітарно-педагогічний факультет
19 червня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КРАЇНОЗНАВСТВО

Галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»

Освітня програма «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»

Гуманітарно-педагогічний факультет

Розробник: Білан С.О., професор кафедри міжнародних відносин і суспільних
наук, доктор історичних наук, професор

Київ – 2025

Опис навчальної дисципліни «Країнознавство»

Навчальна дисципліна «Країнознавство» є комплексною науковою та навчальною дисципліною, що вивчає окремі країни та регіони світу, розглядаючи їх з різних точок зору: географічної, історичної, політичної, економічної, соціальної та культурної. Вона синтезує та узагальнює різноманітні дані про ці сфери, допомагаючи зрозуміти особливості розвитку та функціонування різних країн, а також їх місце у світовому просторі. Допомагає зрозуміти сутність соціально-політичних та економічних трансформацій у державах; сприяє усвідомленню взаємозв'язків між політичними, соціально-економічними, етнокультурними процесами та явищами в країнах світу. У процесі підготовки фахівців-міжнародників особливе значення мають політико-географічне та міжнародне країнознавство, яке виконує пізнавальну, інформаційну, аналітичну, прикладну, систематизуючу, прогностичну та світоглядну функції. Вивчення курсу допомагає студентам отримати достатній обсяг об'єктивних знань про країни; особливості та відмінності державно-територіального устрою та місцевого самоврядування держав; просторові аспекти етнонаціональних та демографічних процесів, міжетнічні та міжрелігійні відносини в країнах.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	
Освітня програма	«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	180	
Кількість кредитів ECTS	6	
Кількість змістових модулів	4	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	—	
Форма контролю	екзамен, екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	3 (2025/2026 н.р.)	
Семестр	5, 6	
Лекційні заняття	60 год.	
Практичні, семінарські заняття	75 год.	
Лабораторні заняття	-	
Самостійна робота	45 год.	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	6 год. 3 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета курсу – формування у студентів системи знань з основних політичних, економічних, соціокультурних характеристик країн світу, усвідомлення структурованої інформації про закономірності, традиції і тенденції розвитку країн світу. Формування у студентів комплексного підходу до вивчення країн і регіонів Європи, Північної Америки, Південної Америки, Африки, Азії Австралії та Океанії; уявлення про цивілізаційний підхід до вивчення країн і регіонів; розуміння закономірностей формування сучасної політичної карти планети, глобальних і регіональних тенденцій світового розвитку, а також ознайомлення студентів із найважливішими питаннями проблемного та культурно-образного країнознавства всіх континентів.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК13. Здатність бути критичним і самокритичним.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК7. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.

СК10. Здатність аналізувати структуру та динаміку міжнародних суспільних комунікацій, виявляти їх вплив на міжнародну систему, державні та суспільні інститути.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

ПРН05. Знати природу та механізми міжнародних комунікацій.

ПРН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на

глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН11. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Методологічні основи країнознавства. Країни Європи														
Тема 1. Науково-методологічні основи країнознавства	1-2	15	6	6			3							
Тема 2. Країна як основна одиниця територіальної організації світу	3-4	15	6	6			3							
Тема 3. Світова арена та її індикатори	5	15	6	6			3							
Тема 4. Європа	6	10	4	4			2							
Тема 5. Країни Північної Європи	7	5	2	2			1							
Тема 6. Країни Західної Європи	8	5	2	2			1							
Тема 7. Країни Південної Європи	9	5	2	2			1							
Тема 8. Країни Східної Європи	10	5	2	2			1							
Разом за змістовим модулем 1		75	30	30			15							
Змістовий модуль 2. Країни Америки														
Тема 9. Америка	11	7	3	3			1							
Тема 10. Країни Північної Америки	12	7	3	3			1							
Тема 11. Країни Центральної Америки	13	7	3	3			1							
Тема 12. Карибське море	14	7	3	3			1							
Тема 13. Країни Південної Америки	15	7	3	3			1							
Разом за змістовим		35	15	15			5							

модулем 2													
Змістовий модуль 3. Країни Африки													
Тема 14. Африка		6	1	2			3						
Тема 15. Країни Східної Африки		5	1	2			2						
Тема 16. Країни Центральної Африки		5	1	2			2						
Тема 17. Країни Північної Африки		5	1	3			1						
Тема 18. Країни Південної Африки		5	1	3			1						
Тема 19. Країни Західної Африки		6	2	3			1						
Разом за змістовим модулем 3		32	7	15			10						
Змістовий модуль 4. Країни Азії, Австралія та Океанія													
Тема 20. Азія		5	1	2			2						
Тема 21. Країни Центральної Азії		5	1	2			2						
Тема 22. Країни Східної Азії		5	1	2			2						
Тема 23. Країни Південної Азії		5	1	2			2						
Тема 24. Країни Південно-Східної Азії		5	1	2			2						
Тема 25. Країни Західної Азії		5	1	2			2						
Тема 26. Австралія та Океанія		3	1	1			1						
Тема 27. Австралія, Нова Зеландія, Меланезія, Мікронезія, Полінезія		5	1	2			2						
Разом за змістовим модулем 4		38	8	15			15						
Усього годин		180	60	75			45						

3. Темі лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Науково-методологічні основи країнознавства	6
2	Країна як основна одиниця територіальної організації світу	6
3	Світова арена та її індикатори	6
4	Європа	4

5	Країни Північної Європи	2
6	Країни Західної Європи	2
7	Країни Південної Європи	2
8	Країни Східної Європи	2
9	Америка	3
10	Країни Північної Америки	3
11	Країни Центральної Америки	3
12	Карибське море	3
13	Країни Південної Америки	3
14	Африка	1
15	Країни Східної Африки	1
16	Країни Центральної Африки	1
17	Країни Північної Африки	1
18	Країни Південної Африки	1
19	Країни Західної Африки	2
20	Азія	1
21	Країни Центральної Азії	1
22	Країни Східної Азії	1
23	Країни Південної Азії	1
24	Країни Південно-Східної Азії	1
25	Країни Західної Азії	1
26	Австралія та Океанія	1
27	Австралія, Нова Зеландія, Меланезія, Мікронезія, Полінезія	1

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Науково-методологічні основи країнознавства	6
2	Країна як основна одиниця територіальної організації світу	6
3	Світова арена та її індикатори	6
4	Європа	4
5	Країни Північної Європи	2
6	Країни Західної Європи	2
7	Країни Південної Європи	2
8	Країни Східної Європи	2
9	Америка	3
10	Країни Північної Америки	3
11	Країни Центральної Америки	3
12	Карибське море	3
13	Країни Південної Америки	3
14	Африка	2
15	Країни Східної Африки	2
16	Країни Центральної Африки	2
17	Країни Північної Африки	3
18	Країни Південної Африки	3
19	Країни Західної Африки	3
20	Азія	2
21	Країни Центральної Азії	2
22	Країни Східної Азії	2
23	Країни Південної Азії	2

24	Країни Південно-Східної Азії	2
25	Країни Західної Азії	2
26	Австралія та Океанія	1
27	Австралія, Нова Зеландія, Меланезія, Мікронезія, Полінезія	2

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Науково-методологічні основи країнознавства	3
2.	Країна як основна одиниця територіальної організації світу	3
3.	Світова арена та її індикатори	3
4.	Європа	2
5.	Країни Північної Європи	1
6.	Країни Західної Європи	1
7.	Країни Південної Європи	1
8.	Країни Східної Європи	1
9.	Америка	1
10.	Країни Північної Америки	1
11.	Країни Центральної Америки	1
12.	Карибське море	1
13.	Країни Південної Америки	1
14.	Африка	3
15.	Країни Східної Африки	2
16.	Країни Центральної Африки	2
17.	Країни Північної Африки	1
18.	Країни Південної Африки	1
19.	Країни Західної Африки	1
20.	Азія	2
21.	Країни Центральної Азії	2
22.	Країни Східної Азії	2
23.	Країни Південної Азії	2
24.	Країни Південно-Східної Азії	2
25.	Країни Західної Азії	2
26.	Австралія та Океанія	1
27.	Австралія, Нова Зеландія, Меланезія, Мікронезія, Полінезія	2
	Всього	45

6. Засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- тестування;
- захист творчих робіт;
- пірінгове оцінювання.

6. Методи навчання

- проблемне навчання;
- практико-орієнтоване навчання;
- кейс-метод;
- проєктне навчання;
- перевернутий клас;
- навчання через дослідження;
- навчальні дискусії та дебати;

- командна робота;
- гейміфікація.

7. Методи оцінювання

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- командні проєкти;
- реферати, есе;
- презентації та виступи на наукових заходах
- інші види.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамен та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Методологічні основи країнознавства. Країни Європи		
Семінар 1. Науково-методологічні основи країнознавства	РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.	9
Семінар 2. Країна як основна одиниця територіальної організації світу		9
Семінар 3. Світова арена та її індикатори		9
Семінар 4. Європа	РН05. Знати природу та механізми міжнародних комунікацій.	9
Семінар 5. Країни Північної Європи	РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.	9
Семінар 6. Країни Західної Європи	РН11. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні.	8
Семінар 7. Країни Південної Європи		8
Семінар 8. Країни Східної Європи		8
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Країни Америки		
Семінар 9. Америка	РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.	14
Семінар 10. Країни Північної Америки		14
Семінар 11. Країни Центральної Америки		14
Семінар 12. Карибське море		14
Семінар 13. Країни Південної Америки	РН05. Знати природу та механізми міжнародних комунікацій. РН06. Знати природу та характер	14

	взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях. РН11. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні.	
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Модуль 3. Країни Африки		
Семінар 14. Африка	РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин. РН05. Знати природу та механізми міжнародних комунікацій. РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях. РН11. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні.	12
Семінар 15. Країни Східної Африки		12
Семінар 16. Країни Центральної Африки		12
Семінар 17. Країни Північної Африки		12
Семінар 18. Країни Південної Африки		11
Семінар 19. Країни Західної Африки		11
Модульна контрольна робота 3.		30
Всього за модулем 3		100
Модуль 4. Країни Азії, Австралія та Океанія		
Семінар 20. Азія	РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин. РН05. Знати природу та механізми міжнародних комунікацій. РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях. РН11. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні.	9
Семінар 21. Країни Центральної Азії		9
Семінар 22. Країни Східної Азії		9
Семінар 23. Країни Південної Азії		9
Семінар 24. Країни Південно-Східної Азії		9
Семінар 25. Країни Західної Азії		9
Семінар 26. Австралія та Океанія		8
Семінар 27. Австралія, Нова Зеландія, Меланезія, Мікронезія, Полінезія		8
Модульна контрольна робота 4.		30

Всього за модулем 4		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 \cdot 0,7 \leq 70$	
Екзамен/залік		30
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	
Курсовий проект/робота (за наявності)		100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn – <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1569>);
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної форм здобуття вищої освіти.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Барановський М.О., Дмитренко О.Г. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн (Азія). – Ніжин, 2001.
2. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна та соціальна географія світу: Посібник. – К.: Академія, 2003. – 688 с.
3. Безуглий В.В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: Навч. посібник. – К.: Академія, 2005. – 704 с.
4. Бисага Ю. М. Перша Чехословацька республіка: держава, теорія, влада, право. – Ужгород, 1998.
5. Білан С.О. Країнознавство. К.: ТОВ «Центр поліграфії «КОМПРИНТ», 2022. – 600 с.
6. Блій Г. де, Муллер П.П., Шаблій О.І. Географія: світи, регіони, концепти. – К.:

Либідь, 2004. – 740 с.

7. Будз М. Д., Постолювський Р. М., Троян С. С. Короткий довідник з комплексного країнознавства (методика країнознавчих досліджень, основні поняття та визначення, країни, персонали). – К.: КІСУ, 2000. – 120 с.

8. Вандіч П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від середньовіччя до сьогодення. – К., 2004. – 463 с

9. Вегеш М. М., Горват Л. В. Нариси історії українців Мароморощини (1918–1945). – Ужгород, 1998.

10. Воронянський О. В. Країнознавство: курс лекцій / О. В. Воронянський. – Харків, ХНТУСГ імені Петра Василенка, 2019. – 78с.

11. Все про світ: країни, прапори, герби: Енцикл. довідник. – К., 2001.

12. Географія та історія Іспанії: Посібник з країнознавства / А.О. Серебрянська. – К., 1998. – 269 с.

13. Гладковский Ю., Лавров С. Економічна і соціальна географія світу. – К.: Либідь, 1991.

14. Гудзеляк І.І., Уманців Б.Б. Хорватія: суспільно-географічна характеристика. – Львів, 2002.

15. Дахно І. І. Країни світу: Енцикл. довід. – К.: МАПА, 2004. – 608 с.

16. Дубович І.А. Країнознавчий словник – довідник. – Л.: Вид. центр ЛНУ, 2002. – 587 с.

17. Економіка зарубіжних країн / За ред. Ю.Г. Козака, В.В. Ковалевського, К.І. Ржепішевського. – К.: ЦУЛ, 2003. – 352 с.

18. Економічна і соціальна географія світу. За ред. Степана Кузика. – 2005. – 672с.

19. Євсеєнко І. В. Українсько-чесько-словацькі культурні зв'язки в міжвоєнний період. К., 1996.

20. Жук П. та ін. Етнополітична карта світу ХХІ ст. Методичний і предметний коментарі / Авт.: П. Жук, Н. Мазур, Р. Соломонюк, Р. Турчак. – Тернопіль, 2000.

21. Задорожний О. В. Україна – Угорщина: міст до наступного тисячоліття. – К., 2001.

22. Ігнат'єв П.М. Країнознавство. Країни Азії: Навч. посібник. – Чернівці, 2004. – 384 с.

23. Клець В.К. Країнознавство. – Дніпропетровськ, 1998.

24. Книш М.М. Бразилія. Суспільно-географічна характеристика: Навч. посібник. – Л., 2001.

25. Колибанова К. В. Українсько-сербські культурні зв'язки ХVІІІ ст. – К., 1993.

26. Кравченко В. Україна та Румунія: Прихована напруга // Український моніторинг. – 2002. – Осінь.

27. Країнознавство. Навчальний посібник / Я. Б. Турчин, Л. О. Дорош, О. Н. Горбач. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. 276 с.

28. Країнознавство: підручник / В.П. Крижанівський, М.С. Дорошко, В.І. Головченко та ін.; [за ред. М.С. Дорошка]. – К.: Знання, 2012. – 439 с.

29. Кузик С., Книш М. Економічна і соціальна географія країн Америки: Навч. посібник. – Л., 1999.

30. Лановик Б. Економічна історія України та світу. – К., 2002.

31. Лапшин О. Є. Конфлікт у колишній Югославії в загальноєвропейській політиці США. – Одеса, 1999.

32. Лісевич І. Т., Вайнер С. Х. На землі румунській. – К., 2005.

33. Лісничий В. В. Політичні та адміністративні системи зарубіжних країн: Навч. посіб. – К.: Профос, 2004. – 336 с.

34. Мадісон В.В., Шахов В.А. Сучасна українська геополітика: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2003. – 176 с.

35. Масляк П. О. Країнознавство: Підручник. – К.: Знання, 2007. – 292 с.

36. Масляк П.О., Олійник Я.Б., Степаненко А.В. Словник – довідник учня з

економічної і соціальної географії світу. – К.: Лібра, 1996. – 328 с.

37. Макара М. П., Мигович І. І. Карпатами поріднені: нарис етнополітичної історії і сучасного стану українсько-словацьких взаємин. – Ужгород, 1997.

38. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та практика. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 528 с.

39. Маначинський О. Л. Косово і Методія: історичне перехрестя. – К., 2001.

40. Масляк П.О. Країнознавство. Підручник. - 2-ге вид., випр. - К.: Знання, 2008. – 292 с.

41. Міжнародні організації: Навч. посібник / За ред. Ю.Г. Козака, В.В. Ковалевського, З. Кутайні. – К.: ЦУЛ, 2007. – 440 с.

42. Мовчан М. Головні мотори європейської інтеграції // Політика і час. – 2003. – С. 68–76.

43. Новіков В. Соціальне партнерство за принципом трипартізму. // Політика і час. – 1997. – №12 – С.54–59.

44. Павлюченко О. Є. Україна в російсько-югославських суспільних зв'язках (друга половина XIX – початок XX ст.) – К. 1992.

45. Панов А.В. Основи країнознавства (Європа): Навч. посібник. – Ужгород, 1999. – 169 с.

46. Парфенов О. О. «Міні-холодна війна». Румунські політики роблять ставку на антиукраїнську кампанію // День. – 2004. – № 189.

47. Пащенко Є. М. Українсько-сербські літературні й культурні зв'язки доби бароко XVII–XVIII ст. – К., 1996.

48. Польща – твій діловий партнер. – К., 2005.

49. Рілл Б. Об'єднана Німеччина і світова політика // Політика і час. – 1998. – №2. – С. 50 – 60.

50. Ровенчак І. Економічна і соціальна географія Росії. – Л., 2000.

51. Романюк О. Суспільно – політичні трансформації в новоутворених посткомуністичних країнах: спроба системного аналізу // Людина і політика. – 2003. – №5. – С.3–11.

52. Ростов Є. Ф. Економіка країн світу: Довідник. – К.: НВП «Картографія», 1998. – 383 с.

53. Рябов С. Політологічний словник понять і термінів. – К., 2001.

54. Скоропад І.С. Країнознавство. Навчальний посібник. – Львів: Вид – во Львівської комерційної академії, 2006. – 355 с.

55. Сорос Дж. Боснія. – К., 1993.

56. Соціально-економічна географія світу / За ред. С.П. Кузика – Львів: Світ, 2005.

57. Стратегічні інтереси України в країнах Чорноморського регіону та проблеми національної безпеки / Б. О. Парахонський та ін.: Монографія. – К.: НІСД, 2001. – 134 с. (Сер. «Зовнішньополітичні стратегії». Вип. 7).

58. Увесь світ у цифрах і фактах: Довідник. – К.: Мапа, 2004.

59. Україна і світове господарство: взаємодія на межі тисячоліть / А. С. Філіпенко, В. С. Будкін, А. С. Гальчинський та ін. – К., 2002. – 470 с.

60. Українсько-угорські історичні зв'язки. Збірник статей. – К., 1964.

61. Уманців Б. Боснія і Герцеговина: суспільно-географічна характеристика. – Львів: ЛНУ, 2004. – 32 с.

62. Циганкова Т.М., Гордєєва Т.В. Міжнародні організації: Навч. посібник. – К., 2001.

63. Шаблій О. Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії. – Л., 2001.

64. Шаблій О.І. Основи загальної суспільної географії: Підручник. – Львів, 2003.

65. Шевчук Л.Т. Китай: соціально-економіко-географічна характеристика. – Л., 1999.

66. Шилова А. В. Роль світового спів товариства в урегулюванні югославської кризи та участь в цьому процесі України. – К., 1998.

67. Юрійчук Ю. А. Національний фактор у суспільно-політичному розвитку Чехії та

Словаччини (1989 – середина 1990-х рр.). – Чернівці, 2000.

68. Юрківський В. М. Країни світу: Довідник. – К.: Либідь, 1999. – 368 с.

69. Юрківський В.М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни: Підручник. – К.: Либідь, 2000. – 416 с.

70. Яценко Б.П. Політична географія. – К.: НАНУ, 2005.

71. Anna Maria Malkoc, Frank Smolinski, Thomas Kral. Celebrate! Holidays in the USA. Washington D.C. 2000.

72. Blijde H.J, Muller P.O. Geography: Realm, Regions and Concepts. New York, 2002.

73. Diana K. Collins Idiomatic Expressions. NY. 1998.

74. Elaine Kirn. About the USA. McHenry, Illinois: Delta Systems Co., Inc. 1989.

75. George Clack. Portrait of the USA. NY. 1997

76. Herendergaktuel 2001 – Dortmund, 2000.

77. www.germaniya.com.ua

78. www.germany.kiev.ua